

gotiis, qui incolabant Franciæ septentrionalem A plagam, Pannoniam cum Saxonibus Eucis, qui se nobis voluntate propria tradiderunt per Danubium et limitem Pannoniæ, usque in Oceani littoribus, custodiende D.º, Dominatio nostra porrigitur. Et quia scimus augustam Celsitudinem vestram de profectu Catholicorum, sicut etiam litteræ vestræ testantur, plena animi iuventute gaudere, ideo est quod secundum voluntatem vestram, quæ Deus nobis concesserit simplici relatione mandamus: desiderantibus animis exoptantes; ut felicibus profectibus gloria vestra ita valeat, ut antiquam retroactorum principum amicitiam conservetis, et gratia, quam sæpius promittitis, in communi utilitate jungamur.

EPISTOLA THEODEBALDI REGIS AD EUMDEM.

(Ex Freh. et Chesn.)

Domino illustri, inelyto, triumphatori ac semper Augusto Justiniano imperatori Theodebaldus rex. Accedentibus ad nos legatis vestris, Joanne et Missario, non mediocriter lætificati suscepimus, dum eorum relatione felicitatem imperii vestri divinitate fundatam crescere, et permanere **1337** cognovimus inconcussam. Salutantes igitur serenitatem vestram debito, indicamus munera vestra præfatis deportantibus, eo a nobis excepta animo, quo a vobis affectu constat esse transmissa. Ideoque tam pro largitate muneris, quam pro delectatione animorum, quam indicastis vobis præstitam, pro eo quod vos in solium genitoris vestri, ut dignum erat, superna potentia residere præcepit, inextolubilem gratiarum actionem impendimus. Illud namque inter omnia valde animis nostris molestiam generavit, quod tantum ac tale principem, ac diversarum gentium dominorem, post mortem pagina decurrente videmini lacerare, qui vivens imperatoribus ac regibus, vel gentibus universis fidem immaculatam, promissisque semel amicitias firmis conditionibus conservavit, et Christianæ religionis inuitu, non, ut scribitis, loca sacrosancta destituit, sed magis paganorum consumpta excidio, suis, Christo auctore, temporibus in meliori culmine revocavit. Nam qualem præfatus princeps, in cuius vos opprobrio tanta dixistis, exactis gentibus fidem servavit, innumerabilem triumphum, Deo volente, victoris declaratur. Amicitias nostras, quas delectabiliter requiritis, stabiliter rogamus habere studeatis, et quo melius fœdere inviolabili permaneant, ad animis vestris, nullis intercedentibus causis obsistant.

EPISTOLA MAPINII EPISCOPI RHEMENSIS AD NICETIUM TREVIRENSEM. ^a

(Ex iisdem.)

Domino sancto et in Christo beatissimo fratri Nicetio papæ Mapinii episcopus. Evangelicæ lectionis doctrina testatur *Regnum in se divisum stare non posse*. Si hoc de mundi amatoribus et in terrena cupiditate manentibus recte et non immerito credatur, indubitanter rectius de sacerdotum personis sentitur, si discordantibus votis ac studiis inter se dividui comprehenduntur. Aut qua fiducia Conditori nostro, qui nos in unitate compagis, quod est corpus suæ Deitatis, vivere præcepit, preces oblaturi sumus, si nos vicissim mutua charitate sponimus? ut quodam loco Deificus sermo docet: *Studere nos convenit, ut frater fratri adjuvans, sicut civitas munita et fortis, inconcusso fundamine stare possit*. Scilicet ut unius fratris cœlestiæ omnes æquanimiter compatiendo participemus, mutuisque nos laboribus sublevemus. Pro qua re, piissime ac multum diligende Domine et frater, indicamus nos litteras filii nostri domini regis Theodebaldi excepisse, ut in Tullensium urbe die Kalendarum Juniarum adesse deberem; et nullam causam evocationis decarantes, reciprocante pagina indicavimus nos illic

^a Vide sancti Gregorii lib. de Vitis Patrum, cap. 47, in fine, notamque e col. 1030. Ed.

accedere non debere, quia causam conditionemque nos constabat ignorare, iteratis scriptis edocuit beatitudinem vestram, dum ad quos Francorum pro zelo divini timoris corripit, ac pro incestis conditionibus a comunione ecclesiastica removet, scandala seu anxietates multimodas **1338** sustinere. De qua re non mediocriter ingemiscimus, quod nos relatione vestra scire non feceritis utrum ex canonica lectione damnetur, an pro pastoralis diligentia de mediocribus reatibus corrigatur. Licet nihil novi vos de his rebus invenire posse cognoscimus, quod prisca Patrum solertia non potuit reperire; tamen absurdum esse videtur, ut a nobis recipientur, qui a vobis secundum seriem canonum ecclesiastica severitate abdicantur. Novimus enim, si scienter hoc gerimus, quod criminibus aliorum miscemur; si ignoranter, reatui non subdamur. Quapropter salutantes charitate debita indicamus, simulque suademus, ut nos in omnibus participes tam tribulationum vestrarum incommodis, quam prosperitatum commodis fieri studeatis. Nam nos, mediante capite nostro, quod est Christus, nullis adversitatibus a vestra anxietate divellimur, nullisque asperitatibus a vestra charitate dividimur. De qua re si tam præsumptuosi non existimus, indicare præsumimus. Decuerat ut vestra consolatio pro huiusmodi conditionibus potius quam regis vocatiōnis nos conserere debuisset: quia pari modo, si nobis aliquid simile, quod in posterum arbitramur posse fieri, contigisset, statim ad vestram fraternitatem scripta direxissimus, ut nos congruo tempore vel loco coram positi videremus. Quanquam parere nos regis præceptis in bonis rebus et conveniat et libeat, tamen non vestris minus scriptis studio charitatis, non supplicio [*Foras*, supercilio] dirigantur respectōnis: quia amaritudo vestra du'cedo nostra esse non poterit, nec abjectio vestra absque nostra dejectione constabit, et veneratio vobis debita impensa a nobis non dignoscitur procul posita. Atque utinam, ut præfati sumus, charitate suadente, ac pagina decurrente, vestra nobis patellerent. Decrevistis animorum molestiam, cognoveramus utrum compatiuntur molestiis vestris, an delectantur? Nam tacente, ut ipsi scitis, divina, sola loquente viro humanitas intelligere potest. Hoc tamen pleniùs noverit vestra perfectio, si ad nos iterata scripta domini regis ante quinque vel sex dies Kalendarum Juniarum pervenisset, in die præfata præsentiam humilitatis nostræ in locum habueratis constitutum.

EXCERPTA EX EPISTOLA NICETII EPISCOPI TREVIRENENSIS AD CHLODOSINDAM. ^b

(Ex iisdem.)

Domine elementissimæ in Christo Bine ChloDOSINDÆ reginæ Nicetius peccator. Cum legatos per Francorum reges germanos tuos ire conspeximus, de prosperitate vestra solliciti sumus. Sed illa inde audimus quod quam semper sonare etiam et sonare confitemur, quam magna, quam alta, quam laudabilis, quam utilis, quam humana, vel munifica; quomodo de pauperibus sollicita, quomodo de regione astuta, quomodo in cuncto populo pia conversatione splendida. Ne hoc concedat, qui tibi **1339** spiritum sapientiæ et intellectus jura dedit. Gaudemus ex hoc, gaudere nos Christus faciat de Albeino rege quem habes, et de felicitate sua triumphare. Stupentes sumus, cum gentes illum tremunt, cum reges venerationem impendant, cum potestates sine cessatione laudant, cum etiam ipse imperiis e ipsorum præponit, quod animæ remedium non festinus requirit. Scriptum legimus: *Quærite primum regnum Dei, et omnia bona apponentur*. Qui sic, quemadmodum ille, fulget fama, miror quod de regno Dei et animæ suæ salute nihil investigare studet; sed illos recipit, illis acquiescit, qui potius animam in gehennam perdunt,

^b Vide sancti Gregorii lib. iv Hist. Franc., c. 3. Ed.

^c Galand., ipse imperator suis. Ed.